

Arviointikertomus 2022

Tiivistelmä

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen
tarkastuslautakunta

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Aluevaltuusto 12.6.2023

Tarkastuslautakunta

- Aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastamista sekä arvioinnin järjestämistä varten.
- Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaisesti tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta

- **Tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2022 lisäksi toiminnan käynnistymistä alkuvuonna 2023**
  - Hyvinvointialuelain 6 ja 7 §:n mukaisesti hyvinvointialueella on velvollisuus huolehtia alueen asiakkaiden lakisääteisten sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuudesta ja laadusta myös keskellä muutosta.
  - STM:n ja VM:n valtakunnallisena tavoitteena oli järjestämisvastuun siirtyminen mahdollisimman häiriöttömästi hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen, palvelutuotannon sujuvuus turvaten.
  - Pohteen strategiassa yhtenä tavoitteena on ollut varmistaa, että asiakkuudet, palvelut ja henkilöstö siirtyvät hallitusti ja juridisesti hyvinvointialueelle.
  - Arvioinnin toteuttaminen alkuvuodesta 2023 tarjosi tietoa toiminnan vakauttamiseen muutoshasteiden keskellä.
- **Tarkastuslautakunnan arviointikausi jatkuu kevääseen, kunnes arviointikertomus on hyväksytty. Samoin kuin tilintarkastajan työ jatkuu kunnes tilintarkastuskertomus on annettu.**

Myönteiset havainnot

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella on edellytykset toteuttaa hyvinvointialueuudistusta, muun muassa muutokseen sitoutuneen ja proaktiivisen poliittisen päätöksentekokulttuurin ansiosta.
- **Pohjois-Pohjanmaalla hyvinvointialueuudistukseen lähdettiin valmistautumaan nopeasti lainsäädännön voimaantulon jälkeen. Hyvinvointialueen toimintaa ohjaavia asiakirjoja on valmisteltu ja viety päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.**
- Sote-palveluiden ja pelastustoimen palveluiden siirtäminen häiriöttömästi hyvinvointialueelle toteutui osittain.
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen henkilöstö on työhönsä sitoutunutta.
Henkilöstön ammattitaito ja joustavuus ovat varmistaneet hyvinvointialueen toiminnan sujuvan käynnistymisen 1.1.2023 alkaen.

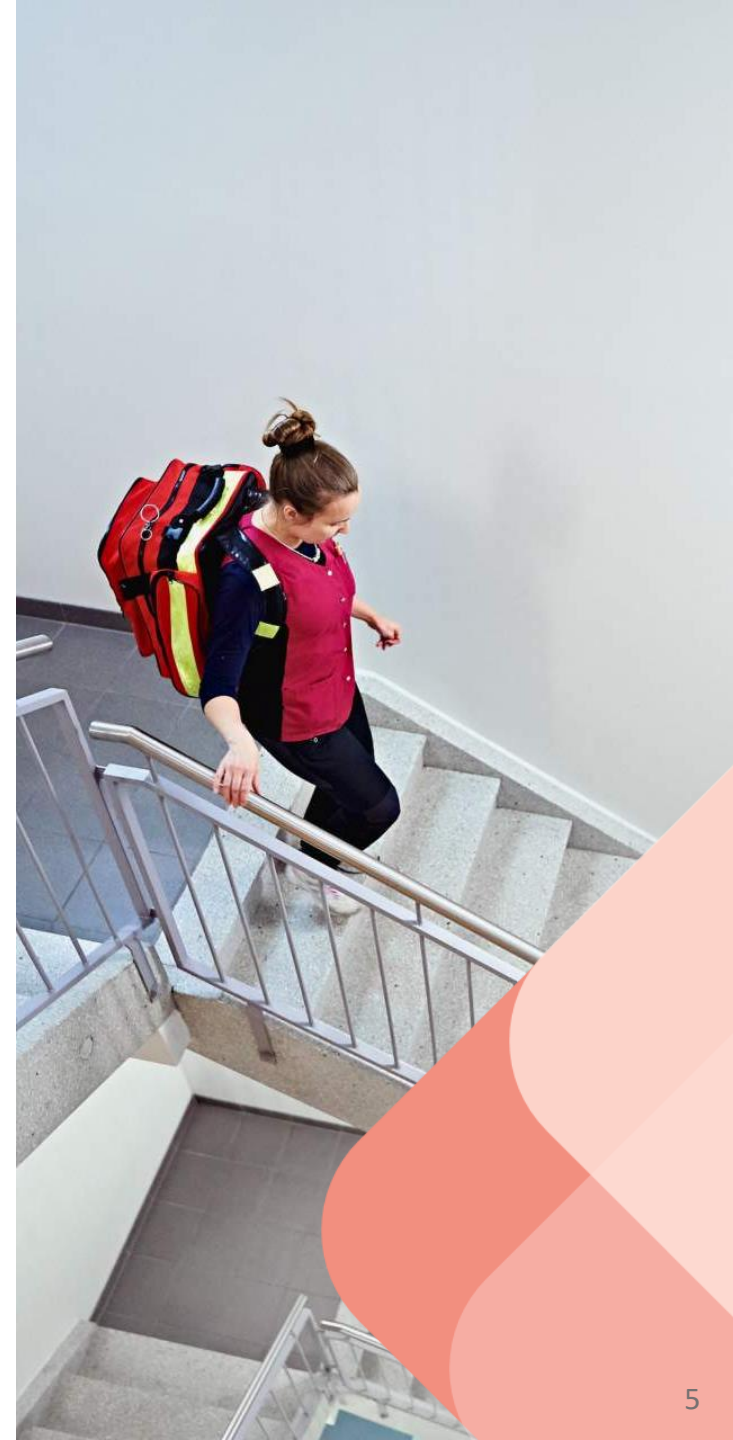
Tarkastuslautakunnan suositukset

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta antaa 36 suositusta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen toiminnan kehittämiseksi

- 6 kpl kohdistuu toimintaan
- 16 kpl talouteen ja hallintoon
- 12 kpl henkilöstöön
- 2 kpl asiakkaisiin ja potilaisiin

Hyvinvointialueen vuoden 2022 talousarvio ei sisältänyt toiminnallisia tavoitteita, joten tarkastuslautakunta ei ole voinut arvioida valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumista talousarvion pohjalta.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan hyvinvointialueen käynnistyminen toteutui osittain tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin palvelutuotannon siirryttyä hyvinvointialueelle:

- Henkilöstölle Pohteen käynnistyminen näyttäytyi keskeneräisenä vaikeuttaen asiakastyötä.
- Asiakkaiden ja potilaiden oikeusturvan toteutuminen heikentyi erityisesti erityisryhmien osalta, kun potilas- ja sosiaaliasiamiehillä ei ollut enää Pohteen käynnistyttyä mahdollisuutta käydä asiakkaan/potilaan luona toisessa kunnassa.
- Palvelukriteerin, harkinnanvaraisten palvelujen saatavuuskriteerien, asiakasmaksujen ja palvelusetelien päättäminen ja niistä kommunikointi henkilöstölle sekä asiakkaille ei onnistunut. Päätöksiä jäi vuodelle 2023, eikä tieto päätöksistä kulkenut alkuvuonna työyksiköihin.
- Asiakas- ja potilastyössä esiintyi myös tilanteita, joissa oli mahdollisuus haitta- ja vaaratilanteisiin.
- Lisäksi muutoksesta johtuneet epäselvyydet vaikeuttivat hoitosuunnitelman mukaisen hoidon toteutumista ja vähensivät työaikaasi asiakastyöstä.

Talouden tilanne toiminnan käynnistyessä

Hyvinvointialue joutuu ratkomaan mittavia taloushaasteita heti toiminnan käynnistymisestä lähtien. Hyvinvointialueen taloustilanne on heikko toiminnan käynnistyessä ja talouden liikkumavara pieni.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Talouden tasapainottaminen vaatii sote-järjestämissuunnitelman määrätietoista toteuttamista kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana.
- Hyvinvointialuelain 122 §:n mukainen arviointimenettelyn uhka on olemassa.
- Hyvinvointialuekonsernin riskienhallinta ei ole vielä tarkoituksenmukaisella tasolla.

Hyvinvointialueen strategia ja talousarvio vuodelle 2023

Hyvinvointialueen strategia ei kaikilta osin vastaa hyvinvointialuelain vaatimuksia omistajapolitiikan, henkilöstöpolitiikan sekä asukkaiden osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien osalta.

Aluevaltuustolla ei ole mahdollista seurata hyvinvointialuestrategian toteutumista talousarvion avulla.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Yhteys hyvinvointialuestrategian ja talousarvion välillä on heikko. Hyvinvointialueen 2023 talousarviossa ei ole esitetty toiminnallisia tavoitteita, ainoastaan keskeisiä toimenpiteitä.
- Hyvinvointialuestrategia ei sisällä tavoitearvoja, mikä vaikeuttaa strategian toteutumisen arviointia.
- **Talousarviossa aluevaltuuston nähden olevat sitovuustasot on asetettu niin ylätasolle, että aluevaltuustolle kuuluvaa talousarviovaltaa voidaan katsoa siirtyneen aluehallitukselle.**
- **Toiminnan alkuvaihe, kun konserniyhteisöt ovat siirtyneet hyvinvointialueelle, on hyvä ajankohta tarkastella ja määritellä omistajapolitiikkaan, omistusten kehittämiseen sekä konserniohjaukseen liittyviä linjauksia.**

Talousarvion 2023 sitovuus

Talousarvion sitovuus aluevaltuustoon

TULOSLASKELMAOSA		
Hyvinvointialue yhteensä	Toimintakate	-1 692 357 377
INVESTOINTIOSA		
Investoinnit yhteensä	Investointimenot	249 850 700
RAHOITUSOSA		
Pitkäaikaiset lainat	Lainakannan muutokset	230 982 907

Talousarvion sitovuus aluehallitukseen

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINTIOSA		
Aluevaltuusto ja -hallitus, lautakunnat (pl. tarkastuslautakunta), jaostot ja alueelliset neuvottelukunnat	Ulkoinen toimintakate	-3 573 914
	Investointimenot	0
Hyvinvointialueen johtaminen	Ulkoinen toimintakate	-14 723 860
	Investointimenot	0
Järjestämistoiminto	Ulkoinen toimintakate	-38 521 489
	Investointimenot	200 000
Konsernipalvelut (pl. rekrytointi- ja resurssipalvelut, tarkastuslautakunta, toimielimet, jaostot ja alueelliset neuvottelukunnat)	Ulkoinen toimintakate	-298 603 680
	Investointimenot	216 975 500
Konsernipalvelut, rekrytointi- ja resurssipalvelut	Ulkoinen toimintakate	-24 271 114
	Investointimenot	0
Perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS-psykiatria	Ulkoinen toimintakate	-264 521 499
	Investointimenot	165 000
Terveysten- ja sairaanhoidon palvelut	Ulkoinen toimintakate	-151 492 137
	Investointimenot	1 157 000
Ikäihmisten palvelut	Ulkoinen toimintakate	-234 550 641
	Investointimenot	1 420 000
Vammaispalvelut	Ulkoinen toimintakate	-132 922 142
	Investointimenot	350 000
OYS-sairaalapalvelut ja ensihoito	Ulkoinen toimintakate	-365 908 868
	Investointimenot	19 759 400
Sairaanhoidolliset palvelut	Ulkoinen toimintakate	-77 287 132
	Investointimenot	5 518 800
Kuntoutuspalvelut	Ulkoinen toimintakate	-52 607 309
	Investointimenot	255 000
Pelastustoimi	Ulkoinen toimintakate	-31 071 594
	Investointimenot	4 050 000
RAHOITUSOSA		
Pitkäaikaiset lainat	Lainakannan muutokset	230 982 907

Henkilöstötilanne ja henkilöstön riittävyys

Henkilöstön saatavuus vaikeuttaa palvelutuotannon toimintaa sekä palvelujen saatavuutta. Henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen sekä veto- ja pitovoiman edistäminen edellyttävät konkreettisia ja nopeasti käytäntöön vietäviä toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Eläköityminen, työikäisen väestön pieneneminen, yli 65-vuotiaan väestön kasvu sekä lakimuutokset tulevat haastamaan tilannetta entisestään.
- Pohteen käynnistymisestä seuranneet epäselvyydet, lähiesihenkilöltä saadun tuen vähentyminen ja työmäärän kasvu ovat lisänneet kuormitusta sekä vaihtuvuutta. Tilanteen vakauttaminen edellyttää huomion kiinnittämistä mm. lähiesihenkilöiden resursseihin ja henkilöstön muutostukeen.
- Aluevaltuusto voi auttaa henkilöstötilannetta laatimalla selkeät henkilöstöpoliittiset linjaukset, asettamalla strategiassa ja talousarviossa henkilöstötyölle selkeät tavoitteet ja mittarit sekä seuraamalla tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta kerää palautetta

Tarkastuslautakunta kerää aluevaltuutetuilta palautetta arviointikertomuksesta 2022 Webropol-kyselyllä

- Kysely on avoinna 13.6. - 20.6.2023
- Kysely on luottamuksellinen ja siihen vastataan nimettömänä

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Lisätiedot:

Kari Pentti

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

050 5590 450

kari.pentti@alavieska.fi

Tarja Lempeä

Tarkastusjohtaja

050 407 2078

tarja.lempea@pohde.fi